

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Naša vsak četrtlet in velja s polkovno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoški slovenskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede s jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Katoliški shod jugoslovanske mladine — odgođen.

Ker je na katoliškem shodu jugoslovanske mladine z ozirom na nove slučaje kolere vsled odločbe kranjske deželne vlade onemogočena udeležba iz južnih krajev, posebno iz Primorja, Bosne, Hercegovine in Dalmacije, ker je s tem že sedaj onemogočena udeležba bratov Hrvatov in primorskih Slovencev, in ker je nevarnost, da bi bil, ako se v Ljubljani in njeni okolici pojavi le en slučaj kolere, sploh cel shod prepovedan, je sklenil osrednji pripravljalni odbor za katoliški shod jugoslovanske mladine, da se ukloni vladnim odredbam ter shod za letos opusti. Shod se bo vršil prihodnje leto. Odbor se je proglasil za permanentnega in prosi vse krajevne odbore in odbore naših društev, naj nadaljujejo z organizacijo sestanka. V Ljubljani, dne 5. avgusta 1911.

Dr. Lovro Pogačnik,
kot predsednik pripravljalnega odbora.

Olajšave za stavbinske koncesije (zidarje, tesarje itd.) na deželi.

Postava iz l. 1903 o stavbinski obrti je zelo stroga; zahteva se od dotičnih obrtnikov natančno predpisane izkušnje. V par. 6. pa je določeno, da sme deželni odbor predlagati namestitvi, da se posamezne kraje, posebno na deželi, izvzame od strogosti postave, tako, da se lahko dobi koncesijo pod olajšanimi pogoji, n. pr. zadostuje že štiriletno delovanje v dotični obrti brez skušnje. Vse dežele so uvedle take olajšane koncesije, le štajerski deželni odbor se brani, predlagati namestitvi uvedbo takih olajšanih koncesij. Ljudstvo na deželi je radi tega navezano na drage stavbenike, zidarje in tesarje po mestih; vsakoga se strogo kaznuje in preganja, kdor izvršuje brez predpisanih predpisov tako obrt na deželi.

Deželni zbor je že leta 1908 z malo večino naročil deželnemu odboru, da naj sporazumno z namestitvijo vse politične okraje izvzema mesta, kot Maribor, Celje, Ptuj itd., izreče deležne olajšav po par.

6. Toda kljub raznim dreganjem nemških in slovenskih kmečkih poslancev, interpelacije Roškarja itd., sta deželni odbor in namestnija do danes zavlačevala rešitev te puje zadeve; štajerski namestnik je leta 1909. celo v deželnem zboru izjavil, da ne uvideva potrebe takih olajšanih koncesij. Namestnija se je med tem časom premislila in ne dela več zaprek vsled odločne zahteve naših poslancev; pač pa se deželni odbor še vedno brani, staviti namestitvi dotične predloge. Ravno pred par tedni se je deželni odbor pečal s tem vprašanjem, ne da bi ga rešil. Vsled tega so naši poslanci dr. Benkovič in drugi v poslanski zbornici vložili te dni ostro interpelacijo na vlado, zahtevajoč, da namestnija pritisne z vsem vplivom na deželni odbor; tudi so dr. Benkovič in drugovi stavili predlog, da se ima par. 6. postave iz l. 1893. tako izpremeniti, da ima namestnija po zaslišanju deželnega odbora, ne pa še-le na njegov predlog, uvesti olajšave po par. 6. Dotični predlog se bo jeseni obravnaval v obrtnem odseku, ako do tedaj deželni odbor ne bo ustregel opravičeni želji prebivalstva in predlagal namestitvi uvedbo olajšav.

Poslanci S. K. Z. so se za stvar z vso vnemo zavzeli in je utemeljeno upanje, da bo zadeva kmalu rešena; obrnili so se tudi do nemških štajerskih km. poslancev s prošnjo, da stavijo enako vprašanje na vlado in podoben predlog. Tudi nemški poslanci so to storili in so obljubili najizdatnejo pomoč. Stvar je sedaj v dobrem teku; zato je treba, da javne korporacije, kot občine, podružnice Kmetijske družbe, zadruge itd. pošiljajo na deželni odbor prošnje približno sledeče vsebine:

„Deželni odbor se prosi, da takoj predlaga e. kr. namestitvi v smislu par. 6. zakona od 23. decembra 1893. o stavbinskih koncesijah, da se imajo podeliti koncesije tesarjem, zidarjem in drugim obrtnikom stavbinske stroke pod olajšanimi pogoji v vseh političnih okrajih Spodnjega Štajerja, izvzemši mesta Celje, Maribor in Ptuj.“

Ta prošnja naj se primerno utemelji.

Vročina in suša.

Hudo je pritisnila letos vročina in suša. Ne samo pri nas, ampak tudi po drugih deželah čutijo vročino, suša pritiska v veliki meri po celi Evropi. Iz

vseh zahodnih evropskih dežel prihajajo poročila, da že več mesecev ni padlo izdatnega dežja, da primanjkuje vode, da se poljski sadeži sušijo, sploh, da se je bati, da bo suša, če ne bo skoraj izdatnega dežja, prizadejala posebno kmečkemu ljudstvu ogromno škodo in peščeto gorja.

Na Francoskem so se že posušile skoraj vse manjše in srednje reke in vpadotoki. Vročina je taka, da vsak dan po več sto ljudi po celi deželi zbolijo ali umrje za solnčarico in vročino. Solnce pripeka s tako silo, da je n. pr. v Parizu 3. avgusta od vročine popokalo na mnogih hišah mnogo šip; od vročine se počili mnogi tlaki pri hišah, cerkvah in drugih večjih stavbah. V kraju Bassvet je vsled hude vročine zgorelo 27 hiš. Na neki hiši, kamor je solnce z vso silo pripekalo, se je vnele seno, in od tod se je ogenj naglo razširil na vsa bližnja poslopja. Ogenj se ni dal pogasiti, ker je primanjkovalo vode. V Parizu je pomankanje vode tako hudo, da je uprava vodovodov sklenila, zapirati iste od 12. ure ponoči pa do 6. ure zjutraj. Voda pa, ki je v ceveh, je vroča in skoraj nepitna. Po mnogih krajih so od vročine popokale tudi vodovodne cevi. Dne 6. avgusta je bil velik del Pariza brez vode, ker je počila ena glavnih vodovodnih cevi. V reki Seni se je pokazal oni kamen, kakor leta 1816, ki naznanja hudo vročino.

Posebno močno čutijo vročino na Angleškem. Suša je taka, da se je vsled isker iz železniških lokomotiv vžgalo mnogo hiš in gozdov. Celó v mnogih pivovarnah že primanjkuje vode. Radi prehude vročine je zadnje dni pri kopanju utonilo mnogo oseb.

Na Predarliskem je vročina od dneva do dneva večja. Že več tednov ni padlo ne kapljice dežja. Prebivalci morajo po 3 do 4 ure daleč nositi in voziti vodo. Na Bodenskem jezero znaša toplota vode 25 stopinj Celzija, gladina vode je za 185 cm nižja od lanskega leta. Živino ne smejo več po dnevi gnati na pašo, sicer tudi ta pade od solnčarice.

V bližini trdnjave Franzensfeste na Tirolskem se je po neznatnem požaru neke hiše vžgal gozd; ker je bilo vse suho, se je dalo le s težavo omejiti. Zgorelo je do 400 do 500 hektarjev najlepšega smrekovega, borovega in mecesnovega gozda. Kakor poročajo listi, je sedaj gozdni požar skoraj popolnoma ugašen. Škode je povzročil požar poldrugi milijon kron. Tudi

PODLISTEK.

Zadnja ura v Pompejih.

Bilo je dne 24. avgusta l. 79. po Kristusovem rojstvu. Cvetiči vrtovi v bajni Kampaniji na podnožju Vezuva so žareli v ljuči pripeki, ptičice so ljubko prepevale na bujnih pomarančnih vejah.

Meščani iz Pompeja so vrveli po ulicah in zdele se je, da se prav nič ne zmenijo za neznosno pripeko.

Bil je svečan dan.

Kaj Fufecij je priredil v svoji hiši gladijatorske igre, kjer je moralo izgubiti življenje tisoč sužnjev za pusto naslodo razuzdanih Rimljanov.

Po neki ulici sta se šetala dva mladeniča, oblečena v belo togo, ki je bila obšita s širokim škrlastim robom. Njun učitelj je bil odet v surovo haljo ter je nosil v roki pisali in ploščico s pergamentom. Pod vratom je imel železen obroč, na katerem je stalo napisano:

„Suženj Kaja Fufecija Panse.“

Mlađši učenec Celso spregovori:

„Odkod ti, dragi Teofil, veš, za te mnoge skrivne stvari? Kaj si bil prej, preden te je kupil moj oče za 800 sestercev?“

Teofil odgovori:

„Bil sem svoboden mož, po rodu Grk.“

Licinij vpraša otroče:

„Kaj vaši bogovi ne morejo vas ubraniti pred sužnostjo?“

Teofil se razvname:

„Dragi Licinij, prosim te, ne govori neumnosti, ti dobro veš, da mi kristjani verujemo samo v enega Boga. No, sedaj pa prihaja semkaj vajin oče, pripovedujta mi rajše o čem drugem!“

Mali se ni hotel pomiriti, pa je Celso dalje razkladal:

„V spisih modrijanov stoji, da je samo en Bog in ne več bogov, kakor verujemo mi.“

Učitelj Teofil potrdi.

„Hvala ti, dragi Celso, imaš popolnoma prav!“

V tem razgovoru so dospeli do dolge, četrtonadstropne palače, koje vhod sta krasila dva korintska stropa s fino izrezanimi glavama. Pri vstopu v palačo sta dečka pazila, da sta čvrsto stopila s petami na prag, dočim se Teofil ni najmanjše zmenil za ta predpodek.

Licinij je pristavil:

„Teofil, ti nisi krepko stopil s petami na prag palače, glej, da se ti danes ne zgodi kaj usodnega.“

Teofil se je sladko nasmejal na to naivno opombo.

Končno so stopili v razkošen, z mozaikom okrašen hodnik.

Papiga je zakričala: „Salve“ (Pozdravljen), globoko sta se priklonila dvema domačima bogovoma, ki sta stala pri vhodu na podstavku, dva sužnja sta jih spremila v sobe.

Teofil je odšel takoj v knjižnico, odloživši ondi pergament, je vzel omet, v katerem so bile Homerjeve pesmi, in odšel je na vrt, da se naslaja pod lavorjevimi drevesom nad verzi z večno slavo ovenčane starca Homerja. Tako se je zatopil v sladko pesniško motrivanje, da ni čul sužnja, ki ga je klical na ves glas.

Nazadnje je stopil k njemu suženj in ga prijel za ramo:

„Najboljše je biti dandanes za učitelja, ta se more zatopiti v čitanje, pa se ne briga za nobeno resno delo in dolžnost. Spoštovan je poklic učitelja, v resnici te zavidam!“

Teofil reče:

„In kdo me kliče?“

Suženj odvrne:

„Stirikrat sem te klical, in nisi se mi odzval.“

Kaj Fufecij te kliče. Pojdi takoj!“

Teofil je vstal in odšel v sobo.

Kaj Fufecij se je leno pretegal na počivalniku iz rdečega žametja pri trinožni mramorni mizi, okrog katere sta sedela njegova sina Celso in Licinij.

Kaj Fufecij je bil velik oboževatelj Epikura, pa se je slepo držal njegovega načela: „Vživaj vse slasti tega sveta, da si ne boš ničesar pritrgal!“ Za znanost in umetnost se ni dosti brigal, samo slast po telesnem uživanju je prevzela um in srce tega mekušnega Rimljana.

Njegove razkošne gostije so bile na glasu v Pompejih. V istem času je bilo znano, da je dal kuharju izpuliti jezik, da ne bi bil pred svojim gospodarjem pokusil jedi. Pri mizi je moral imeti suženj železno masko, da ne bi bil s svojim suženjskim dihom okužil jedi. Pri gostiji je bilo vedno dovolj plešalk, tudi borilcev ni manjkalo, ki so se morali med lukulsko pojedino med seboj boriti, dokler niso poškopili tal s svojo rdečo, servilno krvjo.

Teofil je hotel stopiti h gospodarju, a ta mu je dal znamenje, naj ostane na svojem mestu.

Prezirljivo ga je pogledal, kakor bi mu hotel reči:

„Odstopi od mene, ti nečisti stvor; jaz sem ponosen Rimljan, a ti suženj, slabši od živine!“

Teofil je otrpnil, čakajoč pri vratih na ostro izjavo svojega gospodarja:

„Suženj,“ zaškriplje Kaj z zobmi, „čemu vodiš mojo deco po mestu, da se parita v neznosni vročini. Kaj pa blebetaš z njima cel dan?“

Teofil odvrne trepetaje:

„Gospod, delam to, kar mi ti zapoveduješ.“

Gospodar nadaljuje ostreje.

„Vem dobro, da učiš moja otroka čitati in pisati, zato sem te tudi kupil. A čujem tudi, da kvasiš Celso o nekem Bogu, katerega mi ne poznamo, in ga tudi mi Rimljani nikdar ne bomo. Ti molčiš na to? Dalje ne muči ju z Ezopovimi basnami, s pesnimi slepega Homerja in šantovega Tirteja. Čemu obežuješ spomin s temi budalostmi? Dovolj je, da se seznanita s pastirskimi pesmimi Virgila, z Ovidom in zla-